

Організація освітньої роботи в закладі освіти в 2024-2025 навчальному році в умовах воєнного стану

Дошкільна освіта - це не лише перший освітній крок дитини, але й фундамент для її подальшого розвитку як у навчанні, так і в житті. Саме на цьому етапі закладаються основи, які визначатимуть успішність та адаптивність маленької особистості в майбутньому. У контексті сьогоденних викликів, що стоять перед нашою країною, роль працівників дошкілля стає особливо значущою.

Війна принесла нові, небачені раніше виклики, але водночас відкрила можливості для зміцнення нашої освітньої системи. Ми бачимо, як вихователі по всій країні, часто в надзвичайно складних умовах, демонструють неймовірну стійкість, креативність та відданість своїй справі. Вони стають справжніми героями для наших дітей, допомагаючи їм зберегти відчуття безпеки в цей неспокійний час.

Пріоритетними напрямками дошкільної освіти на 2024-2025 навчальний рік залишаються безпечність освітнього середовища, забезпечення доступності та якості освіти для всіх дітей, незалежно від їхнього місця проживання чи соціального статусу. Особлива увага приділятиметься дітям з особливими освітніми потребами та дітям із сімей, що постраждали від війни. Ми повинні створити для них безбар'єрне, дружнє і підтримуюче освітнє середовище, де кожна дитина зможе розкрити свій потенціал.

Пріоритетні напрямки роботи

Організація освітнього процесу в закладах дошкільної освіти є фундаментальною складовою розвитку кожної дитини та майбутнього суспільства в цілому. Саме в дошкільному віці закладаються основи фізичного, емоційного та інтелектуального становлення особистості. Від того, наскільки вдало та професійно буде організовано навчання і виховання в цей період, залежить подальший успіх дітей у навчанні, їхня здатність до адаптації в соціумі та готовність до майбутніх життєвих викликів.

У час, коли заклади дошкільної освіти країни працюють у надскладних умовах, питання забезпечення якісної освіти та розвитку набуває особливої актуальності. Сучасні виклики вимагають від педагогів, батьків та держави злагодженої співпраці для забезпечення безперервного і гармонійного розвитку маленьких особистостей.

У 2024/2025 навчальному році заклади дошкільної освіти України продовжуватимуть працювати в умовах теперішнього часу. Організація освітнього процесу, а також забезпечення життєдіяльності дітей і професійної діяльності педагогів регулюватиметься низкою важливих нормативних документів.

Серед них:

- ✓ Закон України «Про освіту»;
- ✓ Закон України «Про дошкільну освіту»;
- ✓ Закон України «Про охорону дитинства»;
- ✓ Положення про заклад дошкільної освіти;
- ✓ Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів.

Необхідно звернути увагу на новий Закон України «Про дошкільну освіту», ухвалений Верховною Радою України 6 червня 2024 року і підписаний Президентом України 5 липня 2024 року. Новий нормативний документ розроблено з урахуванням світового досвіду та євроінтеграційних рішень і має на меті значно покращити умови праці педагогічних працівників системи дошкільної освіти, розширити можливості партнерства з батьками вихованців, а також створити сприятливі умови для розвитку якісної та доступної дошкільної освіти в Україні. Закон буде введено в дію 7 липня 2025 року, а до того часу діяльність ЗДО регламентуватиметься Законом України «Про дошкільну освіту» в редакції 001 року (№ 49, зі змінами).

Важливим питанням виступає питання доступності дошкільної освіти, що забезпечує без винятку кожній дитині рівні права та можливості на здобуття освіти, враховуючи індивідуальні особливості, потреби та потенціал. Завдання закладів дошкільної освіти полягає в створенні умов, які гарантуватимуть доступність освіти без будь-якої дискримінації.

Одним із актуальних питань сьогодення залишається й питання забезпечення доступності дошкільної освіти для дітей із сімей, що мають статус внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Права таких дітей закріплені в Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», який гарантує їм право на продовження здобуття дошкільної освіти на території інших регіонів України. Зарахування дітей із родин ВПО до ЗДО здійснюється відповідно до Положення про заклад дошкільної освіти з урахуванням методичних рекомендацій щодо зарахування, переведення та відрахування вихованців державних (комунальних) закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану.

Діти з родин ВПО, як і їхні батьки, потребують не лише швидкого зарахування до ЗДО, але й підтримки в адаптації до нового місця проживання та інтеграції в приймаючу громаду. Важливо залучати родини ВПО до заходів, які проводяться для дітей та дорослих, надавати консультативну підтримку щодо питань життєдіяльності у громаді та закладі освіти, а також інформувати про доступні соціальні, освітні та культурні послуги

Окрім того, говорячи про забезпечення рівних можливостей для кожної дитини, маємо пам'ятати про доступність дошкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Це передбачає створення безбар'єрного та дружнього освітнього середовища, яке відповідає індивідуальним потребам дітей, враховуючи психофізичні особливості розвитку. Для досягнення цієї мети в закладах дошкільної освіти слід впроваджувати спеціальні програми, адаптовані методики навчання, заручатися підтримкою з боку інклюзивно-ресурсних центрів.

Так, однією з ключових цілей Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року є забезпечення кожної дитини якісними освітніми послугами, що відповідають її індивідуальним потребам і особливостям. Це досягається шляхом створення комфортного, безпечного, безбар'єрного та інклюзивного середовища, яке є дружнім до всіх учасників освітнього процесу.

Організація освітнього процесу

Організація освітнього процесу в ЗДО базується на принципах сучасного підходу до виховання та навчання дітей. Діяльність здійснюється відповідно до:

- ✓ **Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти)**
- ✓ а також оновлених «Методичних рекомендацій до Базового компонента».

Організація навчання дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти (зі змінами), затвердженого Постановою КМУ від 10 квітня 2019 року № 530. Цей процес враховує категорії особливих освітніх потреб, ступені їх прояву та рівні підтримки,

рекомендовані інклюзивно-ресурсним центром. Рівні підтримки в освітньому процесі, критерії їх визначення та умови забезпечення регламентуються додатком 2 до Порядку.

Педагогічні колективи мають право обирати одну або кілька освітніх програм із **переліку**, рекомендованого Міністерством освіти і науки України, що дозволяє їм адаптувати освітній процес до потреб маленьких дітей.

З урахуванням вимог Законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про освіту», «Про дошкільну освіту», **у закладах дошкільної освіти обов'язково забезпечується вивчення та використання державної мови**. Неприпустимо використання мови держави-агресора або держави-окупанта.

Водночас, відповідно до Закону про застосування англійської мови в Україні, з 1 вересня 2026 року вивчення англійської мови дітьми старшого дошкільного віку стане обов'язковим. Відповідні зміни буде враховано в освітньому процесі. Вивчення англійської мови передбачено освітнім напрямом «Мовлення дитини. Іноземна мова» варіативної складової Базового компонента дошкільної освіти. Чинною парціальною програмою за даним напрямом є «Англійська мова за методикою асоціативних символів»

Для покращення якості дошкільної освіти на сайті МОН розміщено низку освітніх матеріалів і ресурсів, які можуть бути корисними педагогам (вебінари, семінари, конференції, посібники, порадики та ін.) під час підготовки до організації освітнього процесу. Особливо варто зазначити схвалену до використання Програму з фінансової грамотності для дошкільників «Мої перші гроші», розроблену за участю фахівців НБУ, яка сприяє ранньому ознайомленню дітей з основами фінансової культури.

На сайті МОН, у розділі «Дошкільна освіта», представлено рубрику «ECERS-3: шкала оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти». Крім того, на платформі НУМО за сприяння ЮНІСЕФ презентовано Освітній серіал, присвячений організації якісного освітнього середовища за методикою ECERS-3. Також, серіал можна дивитись на Дія. Освіта та отримати сертифікат про проходження курсу.

Національно патріотичне виховання дошкільників, особливо в умовах військової агресії проти України, залишається ключовим і невід'ємним елементом освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Важливо організовувати освітню взаємодію з дітьми не лише через ознайомлення з історією нашої держави, а й через акцент на її сучасних досягненнях та нових здобутках.

Треба пам'ятати, що **організація якісного освітнього процесу в дитячих садочках є запорукою успішного старту для кожної дитини**. Це не лише питання підготовки до школи, але й формування основних життєвих навичок, таких як здатність до співпраці, критичне мислення та емоційна стійкість. У середовищі, де дитина відчуває себе безпечно і підтримано, вона має можливість розкривати свій потенціал, розвивати творчі здібності та здобувати впевненість у своїх силах. Саме тому інвестиції в якісний освітній процес на цьому етапі є важливим внеском у майбутнє кожної дитини і суспільства в цілому.

На успішність реалізації процесу освіти та розвитку дітей раннього та дошкільного віку впливає не лише зміст освіти, але й способи організації навчання в цілому.

Дистанційний формат

У тих випадках, коли заклад розташований на території потенційної небезпеки, але не має можливості облаштувати укриття, перевага надається дистанційній формі освіти.

Партнерська взаємодія педагогів і батьків (законних представників) дітей дошкільного віку полягає в підтримці та допомозі в організації виховання й розвитку дитини в умовах сім'ї, а також у напрацюванні єдиних підходів.

Батьки, діти яких здобувають дошкільну освіту в дистанційному форматі, потребують особливої уваги. Для них важливо забезпечити не тільки інформаційну та ресурсну підтримку, але й надавати дієві практичні консультації, а також зворотний зв'язок, особливо щодо реагування в ситуаціях потенційної небезпеки, оскільки ігнорування сигналів небезпеки в родині призводить до того, що діти не розуміють, чому треба переміщуватися в укриття під час перебування в дитячому садку, емоційно реагують на це.

Батькам необхідно надавати зрозумілі чіткі роз'яснення від педагогів та практичних психологів щодо їхніх дій не тільки в екстремальних ситуаціях, але й у повсякденному житті. Це включає навчання практикам недискримінаційного ставлення, ненасильницького спілкування та розумного підходу до заборон і дозволів. Важливо також приділити увагу інформаційній безпеці, адже використання різних платформ і онлайн-застосунків може наразити дітей на небажаний контент.

Для надання педагогічної підтримки батькам варто організовувати:

- ✓ консультації (методичні, психологічні, інформаційні);
- ✓ освітні заходи (курси, семінари, тренінги);
- ✓ надавати інформацію про навчально-методичне забезпечення.

Інформаційний сайт закладу дошкільної освіти має містити матеріали про:

- ✓ нульову толерантність до насильства
- ✓ підтримку ментального здоров'я
- ✓ повагу до різноманітності
- ✓ інклюзивний підхід
- ✓ безбар'єрність
- ✓ батьківську тривожність
- ✓ наступність між рівнями освіти

а також роз'яснення щодо використання різноманітних онлайн-сервісів, таких як «НУМО! бот – помічник у розвитку навичок у дошкільнят», «Підтримай дитину», «ЮНІСЕФ: спільнота для батьків» та інших

Психолого-педагогічна підтримка

В умовах постійного стресу зростає значення своєчасної психолого-педагогічної підтримки та відновлення ментального здоров'я учасників освітнього процесу.

Основні напрямки цієї підтримки в ЗДО:

- ✓ надання першої психологічної допомоги;
- ✓ емоційно-фізична підтримка дітей, особливо під час перебування в укриттях;
- ✓ психологічне розвантаження дітей протягом дня;
- ✓ психолого-педагогічний супровід дітей з родин ВПО, військовослужбовців та Захисників України;
- ✓ підтримка дітей з особливими освітніми потребами та їхніх батьків;
- ✓ інформаційний та методичний супровід освітнього процесу;
- ✓ емоційно-психологічна підтримка педагогів та запобігання професійному вигоранню.

Для ресурсної підтримки рекомендується скористатися програмою соціально-емоційного розвитку «Веселі друзі», а також матеріалами та цифровими сервісами, розробленими МОН у межах Всеукраїнської програми ментального здоров'я, ініційованої першою леді

України Оленою Зеленською, спільно з ГО «Підтримай дитину» та проєктом «Подбай про себе».

Якісна дошкільна освіта створює міцний фундамент для майбутнього покоління, готуючи дітей до викликів, які чекають на них попереду. Сьогодні, як ніколи, важливо піднімати стандарти дошкільної освіти, роблячи її не лише етапом підготовки, але й потужним стартовим майданчиком для успішного життя.

Використані джерела:

1. Лист МОН України від 27 серпня 2024 р. № 1/15368-24 “Щодо організації освітнього процесу в 2024/2025 навчальному році у закладах дошкільної освіти”/ [Електронний ресурс] / – Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/npa/shchodo-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-v-20242025-navchalnomu-rotsi-u-zakladakh-doshkilnoi-osvity>